

การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีโดยผู้นำชุมชน ในตำบลควนสุบรรณ
อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Dispute management through peaceful means by community leaders in
Khuan Suban Subdistrict Ban Na San District Surat Thani Province

นพดล ทัดระเปียบ

Nopphardol Tadtabiab

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Faculty of Law Surat Thani Rajabhat University

Received: 24/10/2022, Revised: 08/12/2022, Accepted: 18/12/2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ศึกษาแนวทางการจัดการความขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ ในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการความขัดแย้งในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาความขัดแย้งมี 4 ประการ ได้แก่ ความขัดแย้งจากการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริการของรัฐ ความขัดแย้งที่เกิดจากค่านิยมต่างกันตามความเคยชินที่เคยปฏิบัติกันมา ความขัดแย้งจากการผลประโยชน์ขัดกัน และความขัดแย้งที่เกิดจากอุดมการณ์ที่แตกต่างกันทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกสาเหตุของความขัดแย้ง มาจากสาเหตุด้านผลประโยชน์ ด้านความสัมพันธ์ ด้านค่านิยม ด้านข้อมูลการสื่อสาร และสาเหตุด้านโครงสร้าง และ/หรือกฎระเบียบของสังคมตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่ามีแนวทางการจัดการความขัดแย้ง 3 แนวทางใหญ่ ๆ เรียงตามลำดับ ได้แก่ การใช้สันติวิธี การไม่จัดการปัญหา และการใช้วิธีรุนแรง การใช้สันติวิธีนั้นแบ่งได้ 2 แนวทาง คือ การเจรจา และการดำเนินการตามกฎหมาย ส่วนแนวทางที่เหมาะสมที่ก่อให้เกิดความรู้สึก ชะนะ-ชนะ จนเป็นผลสำเร็จส่วนใหญ่เกิดจากการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1) ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบาย เช่น การสร้างช่องทางการสื่อสารทำความเข้าใจ การสนับสนุนส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน การสนับสนุนการจัดทำแผนประชาคมชุมชนและการดำเนินการตามแผน การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม 2) ทางด้านโครงสร้าง โดยการปรับปรุงกฎ ระเบียบ เพื่อให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ในการกำหนดกฎระเบียบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เช่น กำหนดหลักเกณฑ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการไกล่เกลี่ยชุมชนอย่างแท้จริง กำหนดหลักเกณฑ์การนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย เนื่องจากปัจจุบันการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทถือเป็นเพียงทางเลือก การกำหนดหลักเกณฑ์อายุ ความของข้อพิพาทที่นำเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย การกำหนดหลักเกณฑ์ให้ข้อตกลงที่เกิดจากการทำสัญญา ประนีประนอมข้อพิพาทในการไกล่เกลี่ย

คำสำคัญ : ความขัดแย้ง สันติวิธี ข้อพิพาท

Abstract

This research aims to 1) study the problems and causes of conflicts occurred in the community of Khuan Suban Sub district Administrative Organization, Ban Na San District, Surat Thani Province and 2) explore the approaches to resolving any conflicts in the community of Khuan Suban Sub district Administrative Organization, Ban Na San District Surat Thani Province and seek the appropriate approach to managing the conflict in the community of Khuan Suban Sub district Administrative Organization, Ban Na San District, Surat Thani Province. The research adopted the qualitative research method as well as the in-depth interview and focus group approaches.

The study results revealed that the conflicts could be divided into four aspects, namely a conflict arising from unequal public service access, a conflict arising from different values and habits, a conflict of interest and a conflict arising from different ideologies that caused divisions. The causes of the conflicts included an interest, relationship, values, communication and information and structure and/or rules of society, respectively. It also found that there were three major conflict management approaches, namely nonviolent method, ignorance, and violent method, respectively. The nonviolent methods had two approaches including negotiation and legal proceedings. An appropriate approach ensuring the win-win situation and successful mediation was a process of negotiation with mediator.

The study puts forward recommendations as follows. 1) Policy Recommendation includes creating communication channels for understanding, promoting relationships in the community, supporting the community and plan implementation, changing the work paradigm with principle of people participation. 2) Structural recommendation includes amending rules and regulations to ensure relevant people comply with them to prevent and resolve any conflicts, for example, establishing rules to ensure that the community takes part in the mediation process, any disputes must be resolved by the mediation process as the dispute resolution process is entirely optional and the prescription or limitation of conflicts must be determined for the mediation process as well as establishing the rules for the agreements arising from the conciliation agreement in the mediation.

Keywords: Conflict, Peaceful Means, Dispute

บทนำ

ปัจจุบันความขัดแย้งเป็นปัญหาที่พบกันเป็นประจำในสังคมและเกิดขึ้นอย่างมากมาย ในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม กลุ่มบุคคลกับองค์กร หน่วยงานของรัฐหรือในชุมชนสังคมหรือประเทศชาติ ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากความเจริญเติบโตของตัวเมืองอย่างรวดเร็วมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองหรือการจัดการชุมชนของตนมากขึ้นตามสิทธิที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ การมีช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วตามการพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้สภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนลักษณะการคิดและการจัดการเกิดเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมถึงกับหน่วยงานของรัฐในโครงการสาธารณะต่าง ๆ หรือในการให้บริการต่าง ๆ ดังนั้นความขัดแย้งจึงเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อสังคมในปัจจุบันทั้งเป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดการพัฒนาถ้าได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม แต่ถ้าปล่อยปละละเลยหรือจัดการไม่ถูกต้องเหมาะสมก็ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทจนอาจเกิดเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงจนทำให้เกิดความเสียหายเสียหายในวงกว้างทั้งต่อความสัมพันธ์ ชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งงบประมาณของรัฐ (วันชัย วัฒนศัพท์. 2550:3-10)

ในพื้นที่ตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันมี 7 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านต้นสะทอน หมู่ที่ 2 บ้านหนองดุก หมู่ที่ 3 บ้านโกงเหลง หมู่ที่ 4 บ้านวัดไทรโพธิ์งาม หมู่ที่ 5 บ้านห้วยกรวด หมู่ที่ 6 บ้านหนองบ่อ หมู่ที่ 7 บ้านห้วยกรวดใหม่ รวมทั้งหมด 1,229 ครัวเรือน จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 3,827 คน โดยภาพรวมยังมีความขัดแย้งที่คุกรุ่นมายาวนาน ทั้งปัญหาพื้นฐานปกติ เช่นการทะเลาะกันหรือลักขโมย ทั้งเรื่องการเมืองและการบริหารงานภายในท้องถิ่น ความขัดแย้งภายในชุมชน ในครอบครัว ในโรงเรียน ตลอดจนความขัดแย้งในโครงการสาธารณะระดับประเทศ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาวิจัย สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหา โดยเลือกศึกษาในเขตพื้นที่ ตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยเหตุที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการบริหารสาธารณะและการขยายตัวเมือง มีหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนมาตั้งอยู่อย่างมากมาย ทำให้วัฒนธรรมความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงยังมีพื้นที่ที่ยังคงความเป็นชนบทที่ยังคงวัฒนธรรมแบบครอบครัวนับถือผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้ศึกษาสภาพปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นว่ามีความขัดแย้งประเภทใดที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด แตกต่างกันอย่างไรรวมตลอดถึงรูปแบบที่จัดการความขัดแย้งและผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการความขัดแย้งเพื่อวิเคราะห์หารูปแบบที่เหมาะสมที่สุดกับชุมชนในพื้นที่ตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งการวิจัย 2 ประเด็น ประเด็นที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้นชุมชนในพื้นที่ตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประเด็นที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดการความขัดแย้งในพื้นที่ตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยจะทำการวิเคราะห์จาก เอกสาร (documentary research) การวิจัยภาคสนาม (field research) โดยวิธีการใช้แบบสัมภาษณ์แบบ ไม่มีโครงสร้าง (non structure interview) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนา กลุ่ม (focus group) ต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทน ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้ 1) แหล่งข้อมูล 2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

สรุปจากการศึกษาลักษณะปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สาเหตุและแนวทางจัดการปัญหา จากผู้ประสบ ปัญหาหรือเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น รวมถึงศึกษาแนวทางหรือรูปแบบการจัดการปัญหา ความขัดแย้ง จากผู้ที่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุป รูปแบบการจัดการความขัดแย้งของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัด สุราษฎร์ธานี และผลสัมฤทธิ์ รวมถึงเปรียบเทียบรูปแบบและเทคนิควิธีการใกล้เคียงที่ใช้จัดการความขัดแย้ง ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามกลุ่มที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง 2 กลุ่ม คือ 1กลุ่มผู้อาวุโส/ผู้นำชุมชน(ประธาน/คณะกรรมการ/ผู้นำ ชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน) และ 2. กลุ่มหน่วยงานที่รับผิดชอบในชุมชน(อำเภอ อบต.) เพื่อสรุปรูปแบบที่เหมาะสมใน การจัดการความขัดแย้งในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ ธานี ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปรูปแบบการจัดการความขัดแย้งของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอ บ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และผลสัมฤทธิ์

รูปแบบการจัดการ ความขัดแย้ง	ผู้ดำเนินการจัดการปัญหาความ ขัดแย้ง	ผลสัมฤทธิ์
1. การเจรจา/การเจรจาไกล่ เกลี่ยด้วยตนเอง	1.เจ้าของปัญหา/ผู้ได้รับ ผลกระทบ	1.มีทั้งสำเร็จและไม่สำเร็จ พอๆกัน
2. ใช้การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคน กลาง/ร้องเรียนหน่วยงานที่ รับผิดชอบให้จัดการ	2.1 ผู้อาวุโส/ผู้นำ/ประธาน/ คณะกรรมการชุมชน 2.2 ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน 2.3 อบต. /อำเภอ/เทศบาล 2.4 คณะกรรมการไกล่เกลี่ย ประจำอำเภอ	2.ส่วนใหญ่จะสำเร็จและเกิด ความพอใจของทั้งสองฝ่าย ที่ เรียกว่า “win-win”
3.ใช้กระบวนการทางกฎหมาย เช่นแจ้งตำรวจฟ้องศาล	3.เจ้าของปัญหา/ผู้ได้รับ ผลกระทบ	3.เกิดความบาดหมางและอาจ ต้องกลับมาใช้การเจรจาไกล่ เกลี่ย

รูปแบบการจัดการ ความขัดแย้ง	ผู้ดำเนินการจัดการปัญหาความ ขัดแย้ง	ผลสัมฤทธิ์
4. ใช้ความรุนแรง เช่น ไล่ออก ประท้วง	4. เจ้าของปัญหา/ผู้ได้รับ ผลกระทบ	4.เกิดความบาดหมางและอาจ ต้องกลับมาใช้การเจรจาไกล่ เกลี่ย
5. ไม่จัดการปัญหา	5. เจ้าของปัญหา/ผู้ได้รับ ผลกระทบอดทน ให้อภัย	5. อาจสะสมปัญหาจนเกิดความ รุนแรงได้ในอนาคต

จากตารางแสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน
องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ การใช้การเจรจาไกล่เกลี่ย
โดยเฉพาะการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง เพราะเป็นรูปแบบที่เกิดโอกาสความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ ซึ่ง
สอดคล้องกับแนวความคิดของวันชัย วัฒนศัพท์ (2550 : 176-182) ที่กล่าวว่ารูปแบบการจัดการความ
ขัดแย้งที่เหมาะสมที่สุด ต้องเป็นรูปแบบที่คู่กรณีพอใจในการจัดการ คือ รู้สึกชนะ-ชนะ ทั้งคู่ คงความสัมพันธ์
ที่ดีต่อกันหรือสามารถฟื้นคืนดีกันได้ ผลการตัดสินใจเป็นการใช้กระบวนการสร้างฉันทามติ ซึ่งหลักของการหา
ข้อยุติจะใช้มาตรฐานหรือกระบวนการที่ชอบธรรมที่ทุกๆฝ่ายยอมรับโดยไม่ใช้อำนาจบีบบังคับหรือใช้การเกลี่ย
ไกล่เกลี่ยแต่เป็นการเจรจาโดยสันติวิธี และคนกลางของแต่ละกลุ่มที่เข้ามาดำเนินการไกล่เกลี่ยจัดการความ
ขัดแย้งในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีจะมี
คุณลักษณะ รูปแบบและเทคนิควิธีที่แตกต่างกันดัง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบรูปแบบและเทคนิควิธีการไกล่เกลี่ยที่ใช้จัดการความขัดแย้งในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หัวข้อ กลุ่มที่เกี่ยวข้อง	ผู้อาวุโส/ผู้นำชุมชน (ประธาน/คณะกรรมการ/ ผู้นำ/ผู้ใหญ่บ้าน)	หน่วยงานที่รับผิดชอบ (อำเภอ อบต. เทศบาล)
1. ความรู้ ทางกฎหมาย/ ทางด้านการไกล่เกลี่ย	1.1 ผู้ที่มีความรู้โดยตรงมี จำนวนน้อย	1.1 ผู้ที่มีความรู้โดยตรงมีจำนวน ค่อนข้างมากเพราะได้รับการ อบรมจากกระทรวงมหาดไทย
2. ใช้วิธีการไกล่เกลี่ย	2.1 ใช้วิธีไกล่เกลี่ยคนกลาง 2.2 ใช้วิธีการเชิญประชุม ชี้แจง/ร่วมหาข้อตกลง/ทำ ประชาคม	2.1 ใช้วิธีไกล่เกลี่ยคนกลาง 2.2 ใช้คณะกรรมการไกล่ เกลี่ยประจำอำเภอ 2.3 ใช้วิธีการเชิญประชุม ชี้แจง/ร่วมหาข้อตกลง/ทำ ประชาคม

หัวข้อ	กลุ่มที่เกี่ยวข้อง	ผู้อาวุโส/ผู้นำชุมชน (ประธาน/คณะกรรมการ/ ผู้นำ/ผู้ใหญ่บ้าน)	หน่วยงานที่รับผิดชอบ (อำเภอ อบต. เทศบาล)
3. ประเภทความขัดแย้ง		3.1 คดีแพ่งคดีอาญาส่วนใหญ่ ให้เป็นหน้าที่ของตำรวจ	3.1 คดีแพ่ง (ปกติทนายทรัพย์ ไม่เกินสองแสนบาท 3.2 คดีอาญาที่ยอมความกัน ได้
4. เทคนิควิธี		4.1 ใช้การยอมรับนับถือ 4.2 ใช้การวางตัวเป็นกลาง 4.3 ใช้หลักเหตุผล ความเป็น จริงและหลักเกณฑ์ชุมชน 4.4 ใช้หลักสามัคคี	4.1 ใช้อำนาจฝ่ายปกครอง/ หน่วยงานที่รับผิดชอบ 4.2 ใช้ความสัมพันธ์แบบ เครือญาติ/เป็นกันเอง 4.3 ใช้ความเป็นกลาง 4.4 ใช้การกล่าวโน้มน้าว บวกความเกรงใจของ ชาวบ้าน 4.5 ใช้ข้อมูลเบื้องต้นของ คูกรณีที่รู้มาเป็นประโยชน์
5. การทำตามข้อตกลง		5.1 ใช้หลักความเชื่อใจและ พยานบุคคล 5.2 ใช้บันทึกทางเอกสาร	5.1 ทำบันทึกข้อตกลงตาม แบบฟอร์ม และสามารถ นำไปให้ศาลสั่งบังคับได้ถ้า ไม่ทำตาม
6. สถานที่ใกล้เคียง		6.1 พื้นที่เกิดเหตุ 6.2 บ้านคูกรณี 6.3 ลานชุมชน/สำนักงาน	6.1 พื้นที่เกิดเหตุ 6.2 ห้องประชุมหน่วยงาน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์รูปแบบและเทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดการความขัดแย้งจากผู้มีประสบการณ์หรือเกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะเห็นได้ว่ากระบวนการไกล่เกลี่ยโดยคนกลางที่ใช้ในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้ง 2 กลุ่ม จากกลุ่มผู้อาวุโส/ผู้นำชุมชน/ประธาน/คณะกรรมการชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน และกลุ่มที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในชุมชน เช่น อำเภอ อบต. ต่างมีเทคนิควิธีที่ใช้ในการไกล่เกลี่ยใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ทุกกลุ่มเน้นหลักความเป็นกลาง การใช้เหตุผล การฟังและจับประเด็น มีการสร้างบรรยากาศให้สบายๆไม่เคร่งเครียด ใช้คำพูดแบบนุ่มนวล ฯลฯ แต่เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์จกพบว่าในแต่ละกลุ่มนั้นจะมีลักษณะเฉพาะพิเศษแตกต่างกันบ้าง ตามตารางที่ 2 ซึ่งจะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้อาวุโสหรือผู้นำชุมชนนั้นจักเป็นบุคคลที่ชุมชนรู้จักและยอมรับเพราะเป็นผู้อาวุโสหรือเป็นผู้ที่ตนเลือกตั้งเข้ามา หรือเป็นคนมีเกียรติเป็นที่นับถือหรือยอมรับในภูมิความรู้ความสามารถ

ส่วนกลุ่มอำเภอ อบต นั้นจักเน้นใช้อำนาจของฝ่ายปกครอง ใช้อำนาจบารมี ใช้เส้นสายในการรู้เบื้องหน้า เบื้องหลังของคู่อริใครมีพฤติกรรมอย่างไรใครได้ประโยชน์เสียประโยชน์อย่างไรและใช้หลักการโน้มน้าว เพื่อให้คู่อริได้ประโยชน์ทั้งคู่และยอมรวมขอมด้วยความเกรงใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของวันชัย วัฒนศัพท์ (2550 : 176-182) ที่กล่าวว่าคนกลางตามแนวคิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นกระบวนการไกล่เกลี่ยที่อาจจะค่อนข้างไปในทาง “เกลี้ยกล่อม” และมีส่วนอาศัยบารมีในการตัดสินใจจากคนกลาง โดยความน่าเชื่อถือของคนกลาง

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีทำให้ทราบว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบจากสภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความเจริญทางด้านกายภาพอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการขยายตัวเมืองและหน่วยงานราชการและสถานศึกษา การเคลื่อนย้ายประชากรเข้ามาอาศัย การเติบโตทางภาคพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ทำให้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชนค่อยๆ ถูกทำลายหรือเสื่อมสลาย ความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่เป็นแบบเครือญาติ (เพราะถ้านับย้อนอดีตมีการเกี่ยวข้องจากการแต่งงานกันไปมาภายในชุมชน จึงมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นนับหน้าถือตาเคารพผู้อาวุโสของตระกูล) จากการที่การพบปะพูดคุยร่วมกิจกรรมกันเป็นประจำเริ่มเปลี่ยนแปลงสายสัมพันธ์เริ่มห่างไกลจากการที่ลูกหลานแตกแขนงไปอยู่ต่างถิ่นต่างที่ ในขณะที่เดียวกันมีกลุ่มใหม่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในพื้นที่ที่ไว้วัฒนธรรมแบบชาวเมืองที่ต่างคนต่างอยู่ต่างออกไปทำงาน ดังนั้นความรู้จักและเข้าใจระหว่างกันจึงน้อยลงเพราะขาดการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้สึกต่อกัน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งอันเกิดจากการไม่เข้าใจกันเพราะขาดข้อมูล การขาดความเกรงใจต่อกันเพราะไม่มีสายสัมพันธ์ต่อกัน ค่านิยมทางวัตถุเข้ามาแทนที่คุณค่าทางจิตใจทำให้เกิดความโลภ ความหลงผิดเกิดการเบียดเบียนเอาเปรียบและแย่งชิงผลประโยชน์กัน รวมถึงความเคยชินของระบบราชการและหน่วยงานที่ให้บริการที่เคยปฏิบัติแบบดั้งเดิมที่มีขั้นตอนการติดต่อยุ่งยากใช้เวลานานระบบไม่สามารถรองรับคนจำนวนมากและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากความเจริญที่ส่งผลให้สภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดปัญหาข้อพิพาท การร้องเรียนและคดีฟ้องร้องเป็นจำนวนมากขึ้นๆ ในแต่ละปีในขณะที่กลไกของรัฐและสังคมรวมถึงกฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาความขัดแย้งนั้นไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้สำเร็จครบทุกประเด็น บางปัญหาแก้ไขได้ในระดับหนึ่งแก้ไขได้ไม่สมบูรณ์ บางปัญหาแก้ไขได้ไม่ยั่งยืนคือแก้ไขได้แค่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง บางปัญหาแก้ไขได้ปัญหาได้ในเชิงกฎหมายแต่ไม่สามารถฟื้นคืนดีความสัมพันธ์ต่อกันจึงเท่ากับว่าปัญหาความขัดแย้งนั้นไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการปัญหาความขัดแย้งทั้งในแง่การป้องกันปัญหาและการจัดการปัญหาความขัดแย้งใน 2 แนวทางใหญ่ ๆ คือ ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบาย และทางด้านโครงสร้าง ดังนี้

ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบาย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางด้านนโยบาย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ได้ดังนี้ 1)การสร้างช่องทางการสื่อสารทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และยอมรับฟังมุมมองที่แตกต่างกัน 2)การสนับสนุนส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ด้วยระบบวัฒนธรรมประเพณี 3)การสนับสนุนการจัดทำแผนประชาคมชุมชนและการดำเนินการตามแผน การติดตามและ ตรวจสอบโดยประชาชนมีส่วนร่วม 4)การปรับเปลี่ยนกระบวนการที่ศรัทธาทำงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อเสนอแนะทางด้านโครงสร้าง

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางด้านโครงสร้างโดยการปรับปรุงกฎ ระเบียบ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ในการกำหนดกฎระเบียบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ได้ดังนี้ 1) กำหนดหลักเกณฑ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการไกล่เกลี่ยชุมชนอย่างแท้จริง 2)ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้ข้อพิพาทในชุมชนต้องนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยของชุมชนก่อน มิฉะนั้นจะยังไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล

3) การกำหนดหลักเกณฑ์อายุความของข้อพิพาทที่นำเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มาจากคำถามของผู้วิจัยที่ว่าในตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ติดกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีในเขตอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมือง มีหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนมาตั้งอยู่อย่างมากมาย ทำให้วัฒนธรรมความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงยังมีพื้นที่ที่ยังคงความเป็นชนบทที่ยังคงวัฒนธรรมแบบครอบครัวนับถือผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีข่าวสารเกี่ยวกับความขัดแย้งเกิดขึ้นเป็นประจำ จึงเป็นที่น่าศึกษาว่าสภาพปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นความขัดแย้งประเภทใดที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด แตกต่างกันอย่างไรระหว่างพื้นที่ที่มีการพัฒนาความเจริญอย่างรวดเร็วจนถึงเกณฑ์จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล กับพื้นที่ที่ยังคงมีความเป็นชนบทที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงรูปแบบที่จัดการความขัดแย้งและผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการความขัดแย้งเพื่อวิเคราะห์หารูปแบบที่เหมาะสมที่สุดกับชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ชุมชนอื่นๆในสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ปรับใช้ได้กับชุมชนของตนต่อไป การศึกษาเรื่องสภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหา ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ ในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการความขัดแย้งในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ไว้ 3 ขั้นตอน
 ขั้นตอนแรก เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ โดยการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง ลักษณะ
 และสาเหตุความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้งและรูปแบบการจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสม รวมถึงข้อมูล
 พื้นฐานในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตำรางานวิจัย
 ต่าง ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญและนักวิจัยอื่น ๆ ได้ทำการศึกษารวบรวมไว้ เพื่อนำไปสู่กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย
 ขั้นตอนที่สอง เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแบบเจาะลึก 69 ตัวอย่างจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ
 จัดการประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นประกอบด้วยสองกลุ่มคือ กลุ่มผู้อาวุโส/ผู้นำ/ประธาน/คณะกรรมการ
 ชุมชน/ผู้ใหญ่บ้านและกลุ่มหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในท้องถิ่น(อำเภอ อบต.) โดยมีแนวคำถามลักษณะ
 ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น/ที่เคยเข้าไปจัดการ ขั้นตอนหรือเทคนิควิธีการในการจัดการความขัดแย้ง
 คุณลักษณะที่ควรมีของผู้เจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง
 ขั้นตอนที่สาม ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาดำเนินงานวิจัยแล้วได้ไปนำเสนอให้กับ
 ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งในชุมชน จำนวน 15 คนโดยได้เชิญทั้ง
 ผู้เชี่ยวชาญที่เคยไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูลมาแล้วและผู้เชี่ยวชาญที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นมาเข้าร่วมสนทนา
 กลุ่มเพื่อมาร่วมประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษา ตลอดจนร่วมกันเสนอแนะ
 เทคนิควิธีที่จะทำให้เกิดการจัดการความขัดแย้งขึ้นได้อย่างประสบความสำเร็จในชุมชนท้องถิ่น สำหรับ
 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป โดยนำเสนอ
 ข้อมูลในรูปแบบตารางสถิติและการบรรยายหรือพรรณนา (descriptive)

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร
 จังหวัดสุราษฎร์ธานีนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง หรือการใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย
 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี กรมส่งเสริมปกครอง
 ท้องถิ่น นางานวิจัยไปกำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างความสัมพันธ์รัฐบาลกลาง
 กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

บรรณานุกรม

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2549). **สันติทฤษฎี/วิถีวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.
 ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2550). **การจัดการความขัดแย้งในองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : ออฟเซ็ทครีเอชั่น.
 ดารณี ศรีจันทร์อ่อน. (2543). **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาเทศบาลใน เขตอำเภอ
 เมือง จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
 ธีระพงษ์ แก้วหาหงษ์. (2543). **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : ประชาคม ประชาสังคม**.
 พิมพ์ครั้งที่ 6. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา.

- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. (2563). **วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic> (วันที่เข้าถึง 16 กันยายน 2563).
- ไพศาล วิสาโล. (2538). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการระงับความขัดแย้ง**. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2556). **ทฤษฎีและแนวคิดในการพัฒนาประเทศ**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก [:web.agri.cmu.ac.th/extens/Course_all/Course/352721/8.pdf](http://web.agri.cmu.ac.th/extens/Course_all/Course/352721/8.pdf). (วันที่เข้าถึง 21 เมษายน 2565).
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2550). **ความขัดแย้ง หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา**. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภรณ์ออฟเซ็ท.
- ศศิวิมล ศศิวิมล. (2561) **การจัดการจัดการความขัดแย้งของครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอเมืองจังหวัดระยอง**. มหาวิทยาลัยบูรพา สาขาบริหารการศึกษา.
- ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. (2550). **วงจรรความขัดแย้ง**. สถาบันพระปกเกล้า.
- สายกฤตลาภ จรรย์ศิริไพศาล. (2561). **ผู้นำสตรีกับการจัดการความขัดแย้งในชุมชนแถบกลุ่มแม่น้ำโขง**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- สายพิน ภูมิประโคน. (2561). **การจัดการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน**. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ศูนย์วิทยบริการ.
- สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล. (2550). **ศัพท์บัญญัติเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและความขัดแย้ง**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ. (2561-2565) **แผนพัฒนาท้องถิ่น**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://www.khuansuban.go.th/develop_plan (วันที่เข้าถึง 30 กรกฎาคม 2565).
- อรุณ รักธรรม. (2537). **องค์การ: พฤติกรรมความขัดแย้ง**. คณะรัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Moore, Christopher W. (2003). **The Mediation Process**. 3 ed. San Francisco: Jossey-Bass/Ailey Imprint.
- Rostow, W.W. (1960). **The Stages of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto**. New York: Cambridge University Press.